

ทุกคนเป็น “ครู” ได้จริงหรือ?

ปุณรัตน์ พิพิธกุล¹, นันทภูมิ เกษลา^{1,*}, ลินดา จันทะขิต¹, วันวิสา ป้อมประสิทธิ์¹, อรอุมา เชษฐา¹,
และ พงศธร สุกิจญาณ²

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

² คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Received: 6 June 2021

Accepted: 25 June 2021

บทคัดย่อ

บทความความนี้มุ่งนำเสนอคุณลักษณะของนักศึกษาครู “ครู” โดยเริ่มจากพ่อและแม่ที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอน ส่วนในวังมีนักปราชญ์ และขุนนาง เป็นผู้ที่อบรมสั่งสอนที่มุ่งเน้นคุณธรรมและจริยธรรม หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะความเป็นอยู่การเรียนรู้ก็มีการเปลี่ยนแปลง ลูกผู้ชายมีการเรียนศิลปะการต่อสู้ ลูกผู้หญิง เช่น การจีบพู่ การทำอาหาร และการทอผ้า โดยผู้ที่อบรมสั่งสอน คือ “ครู” ในปัจจุบัน “ครู” เป็นผู้มีหน้าที่จัดการศึกษา ซึ่งเป็น “การศึกษา” ที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอด ความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ จัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต วิชาชีพครู คือผู้ที่ได้พัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ให้เหมาะสม มีความเชี่ยวชาญทั้งวิชาชีพความเป็นครู และสาขาวิชาเฉพาะศาสตร์ พัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู โดยกิจกรรมที่มุ่งเน้นในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูโดยมีสมรรถนะหลัก และสมรรถนะรอง ที่นำไปสู่การพัฒนาของนักศึกษาวิชาชีพครู

คำสำคัญ: ครู

* ผู้ประสานงาน: นันทภูมิ เกษลา

อีเมล: nantapoom.ge@udru.ac.th

Abstract

This article aimed to present the characteristics of student teachers. The word “Teachers” are the mothers and fathers who teach us everything. In the palace, there were sages and nobles who taught morals and ethics. After a change in the way of living, learning has been changed. The boys had classes in martial arts, and the girls, such as rolling the betel leaf, cooking, and weaving.

The person who trains and teaches nowadays is the “teacher.” Teachers are responsible for providing education. “Education” is the learning process of individuals and society through the transfer of knowledge, training, seminars, cultural continuity, creation and academic progress. Moreover, teachers also provide a learning environment, society, learning and supporting factors for people to learn continuously throughout life.

A teaching profession is a person who has developed appropriate knowledge, skills, attitudes and specialized fields of knowledge. Teachers also develop professional competence by conducting activities that focus on the development of teacher professional competence with core competencies and secondary competence leading to the development of student teachers.

Keywords: Teacher

บทนำ

หากมีผู้ถามว่า ทุกคนเป็น “ครู” ได้จริงหรือ? ผู้เขียนสามารถตอบได้ทันทีว่าทุกคนเป็นครูได้ เพราะนับจากโบราณมาผู้คนในชุมชน/สังคมต่างเป็นครูของกันและกัน ให้การศึกษาที่เป็นมรดกตกทอดสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับสมาชิกในสังคม การศึกษาของสมาชิกในสังคมนับจากอดีตถึงปัจจุบันมีความสำคัญต่อชีวิตของบุคคล ในการที่จะช่วยให้บุคคลมีความคิด มีเหตุผล มีความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ การศึกษาสมัยโบราณแสดงออกด้วยกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization

Process) ซึ่งเป็นการขัดเกลาบุคคลด้วยการอบรมสั่งสอนให้สมาชิกใหม่ในสังคมรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองที่จะสามารถแสดงออกได้ ถือเป็นการศึกษาที่อยู่ในวิถีชีวิตของบุคคล (Informal Education) การศึกษาจึงเป็นกระบวนการส่งเสริมบุคคลให้เจริญเติบโตมีความเจริญงอกงามอย่างรอบด้านพัฒนาสู่การเป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพทั้งทางสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ สังคม มีความสามารถในการพัฒนาตนเองต่อเนื่องตลอดชีวิต (จินตนา สุจิตานนท์, ๒๕๔๔) ช่วยพัฒนาสังคม ทำหน้าที่และบทบาทการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ผู้เป็นครูย่อมเป็น ผู้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันทั้งทางตรงและทางอ้อม

การศึกษาไทยสมัยโบราณ เป็นการศึกษาด้วยการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีที่มีมาแต่เดิม จำเป็นที่คนไทยในสมัยนั้นต้องหาความรู้จากผู้รู้ นักปราชญ์ในชุมชนต่างๆ สถานศึกษาอย่างโบราณมี ๓ ประการ คือ บ้าน โดยครอบครัว มีพ่อ แม่ ญาติพี่น้องเป็นผู้สั่งสอนอบรม มีวัง โดยนักปราชญ์ และขุนนางเป็นผู้อบรม มีวัด โดยพระเป็นผู้อบรมสั่งสอนทั้งวิชาความรู้และอบรมบ่มนิสัยให้เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม (ถนอม อินทร กำเนิด, ๒๕๖๒) บ้าน มีพ่อ แม่ เป็นผู้สอน บ้าน เป็นสถาบันสังคมพื้นฐานที่ช่วยทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ด้านอาชีพตามบรรพบุรุษ การก่อสร้างบ้านเรือน ศิลปะการป้องกันตัวสำหรับลูกผู้ชาย และการบ้านการเรือนสำหรับลูกผู้หญิง เช่น การจับพลู การทำอาหารและการทอผ้า เป็นต้น สำนักสงฆ์ มีพระเป็นครู สำนักสงฆ์ เป็นสถานศึกษาที่สำคัญของราษฎรทั่วไปทำหน้าที่ขัดเกลาจิตใจ และแสวงหาธรรมะ สอนวิชาจริยศึกษา สอนให้เคารพนบถือบรรพบุรุษ การรู้จักตัญญูรู้คุณ การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม และการรู้จัก ทำบุญให้ทาน ถือศีลในระหว่างเข้าพรรษา เป็นต้น สำนักราชบัณฑิต เป็นบ้านของบุคคลที่ประชาชนยกย่องว่า มีความรู้สูง บางคนเป็นขุนนางมียศถาบรรดาศักดิ์ บางคนเคยบวชเรียนแล้วจึงมีความรู้แตกฉานในแขนงต่างๆ และพระราชสำนัก (วัง) ชายเรียน เขียน อ่าน เพื่อเข้ารับราชการหรือเป็นทหาร ส่วนลูกหญิงให้เรียนการเรือน พระราชสำนัก เป็นสถานศึกษาของพระราชวงศ์และบุตรหลานของขุนนางในราชสำนัก ชีพราหมณ์หรือราชบัณฑิตเป็นครูสอน ชายอาจเรียนวิชาศิลปะป้องกันตัว เป็นการสอนให้รู้จักการใช้อาวุธ การบังคับสัตว์ที่ใช้เป็นพาหนะในการออกศึกและตำราพิชัยยุทธ โดยผู้ที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเป็น “ครู” ให้กับผู้รับการถ่ายทอดวิชา จะเป็นผู้อยู่ในสถานที่แห่งนั้น และมีความเชี่ยวชาญในอาชีพของตน เช่น ครูเพลง ครูช่าง เป็นต้น

ต่อมาเมื่อบ้านเมืองมีความเจริญตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

ความรู้มีความหลากหลายมากขึ้น สมาชิกในสังคมต้องการศึกษาหาความรู้ที่มีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้น จึงเกิดเป็นโรงเรียนในปัจจุบัน (Formal Education) ซึ่งถือได้ว่าบุคคลในสังคมควรมีหน้าที่ในการศึกษาและเรียนรู้พัฒนาตนเอง ในยุคการศึกษาไทยสมัยปฏิรูปการศึกษา ช่วงปี พ.ศ.๒๔๓๕ (วชิรชัย มูลศิลป์, ๒๕๕๔) มีการจัดตั้งกระทรวงธรรมการ ภายหลังที่ได้มีการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินใน พ.ศ.๒๔๓๕ ได้มีการยกฐานะกรมศึกษาธิการขึ้นเป็นกระทรวงธรรมการ และได้มีการจัดตั้งโรงเรียนออกเป็น ๒ ประเภท คือ ๑) โรงเรียนมูลศึกษา ขึ้นในวัดทั่วไปทั้งในกรุงเทพมหานครและหัวเมือง มีวัตถุประสงค์ที่จะขยายการเรียนหนังสือไทยให้แพร่หลายและเป็นแบบแผนยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาทั้งผู้รับการศึกษา และสำหรับผู้จัดการศึกษา โรงเรียนประเภทนี้มี ๒ แบบ คือ โรงเรียนมูลศึกษาชั้นต่ำ และโรงเรียนมูลศึกษาชั้นสูง โรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบนี้เรียกว่า โรงเรียนหลวง ๒) โรงเรียนเชลยศักดิ์ เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยการอนุมัติของกระทรวงธรรมการเปิดสอนเหมือนกับโรงเรียนหลวง แต่เปิดสอนภาษาไทยโบราณ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีนและ ภาษาแขก เรียกว่า โรงเรียนเชลยศักดิ์พิเศษ และตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูเป็นแห่งแรกที่ตำบลโรงเล้งเด็ก เพื่อ สร้าง “ครู” ที่มีความรู้อย่างเฉพาะเจาะจงสำหรับการเรียนการสอนในโรงเรียนมูลศึกษาเป็นครูที่ผ่าน กระบวนการพัฒนาตามหลักสูตรการฝึกหัดครูมิใช่เป็นเพียงผู้มีความเชี่ยวชาญในอาชีพของตนดังเช่นที่ผ่านมา จากที่กล่าวข้างต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (๒๕๕๒) ที่ได้แบ่งความหมายของการศึกษาออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นการศึกษาในฐานะเป็นกระบวนการสังคมประกิตหรือกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization Process) ซึ่งมีแกนกลางให้สังคมยึดถือปฏิบัติ เรียกว่า วัฒนธรรม เช่น ทศนคติ ค่านิยม จารีต เป็นต้น เป็นการศึกษาที่คนเก่าจัดให้กับคนใหม่ในสังคม เรียกว่า การอบรมบ่มนิสัย อันเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสังคม ถือว่าเป็นการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Education) ผู้เป็นครู/เป็นผู้อบรมสั่งสอนย่อมเป็นคนที่เกี่ยวข้องปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction) เช่นสถาบันสังคม สถาบันครอบครัว สถาบันทางศาสนา เป็นต้น ลักษณะที่สองเป็นการพิจารณาการศึกษาในสถาบันสังคมเพียงสถาบันเดียว คือ สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน (School) เป็นการทำความเข้าใจในเรื่องบทบาทหน้าที่ และกระบวนการต่างๆ ในโรงเรียน มนุษย์สร้างสิ่งต่างๆ ที่มีลักษณะเฉพาะมากขึ้นความรู้ และวิทยาการใหม่ได้รับการค้นพบมากขึ้นแต่ละด้านเฉพาะเจาะจงมากขึ้น ต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมความรู้เฉพาะด้านให้ลึกซึ้ง คัดเลือกสิ่งที่เป็น

ประโยชน์เพื่อความเจริญงอกงามของผู้เรียน ถือเป็นการศึกษาอย่างเป็นทางการ (Formal Education) โดยมี “ครู” ผู้ซึ่งผ่านกระบวนการศึกษาศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มีองค์ความรู้ ศาสตร์การสอน (Pedagogy) สำหรับการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับระดับช่วงชั้น และวัยของผู้เรียน เช่น การจัดสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน การพัฒนาสื่อการสอน การสร้าง กิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม เป็นต้น สำหรับการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

คำว่า “ศึกษา” เป็นคำสันสกฤตตรงกับคำว่า “สิกขา” ในภาษาบาลี ที่หมายถึงการ พัฒนาอบรมบุคคลที่ต้องการให้มีคุณลักษณะทางกาย วาจา ใจ มีคุณภาพสูงกว่าที่เป็นอยู่ บุคคลจำเป็นต้องรับการศึกษา เรียนรู้ฝึกฝนเพื่อพัฒนาตน ดังนั้น การให้การศึกษาที่ดีย่อม เป็นการทำให้บุคคลเกิดความปรารถนาในการพัฒนาตน (ยนต์ ชุ่มจิต, ๒๕๕๖) สอดคล้องกับ คำว่า “education” ตามแนวคิดตะวันตก ซึ่งมีรากศัพท์มาจากคำกริยาลาติน ๒ คำ คือ Educare กับ Educere โดย Educare (เอดูคาเร) หมายถึงการอบรมเลี้ยงดูซึ่งเชื่อว่า มนุษย์ เกิดมาไม่มีความสามารถใดที่เกิดขึ้นแต่กำเนิด มีพ่อแม่ ครู อาจารย์เป็นผู้ทำหน้าที่อบรมสั่ง สอน (สุนทร สุนันท์ชัย, ๒๕๕๒) สอดคล้องกับแนวคิดซาโรช บัวศรี (๒๕๕๒) ที่มองว่า การศึกษาเป็นการพัฒนาบุคคลและสังคมที่ทำให้คนได้มีการเรียนรู้ และพัฒนาขึ้นไปสู่ความ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เป็นความงอกงาม ซึ่งต้องมีการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้แก่ ผู้เรียน เพื่อผู้เรียนจะได้งอกงามขึ้นตามจุดประสงค์ ๓ ประการ คือ ความรู้ (Knowledge) ทศนคติ (Attitude) ทักษะ (Skill) ดังนั้น การจัดประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความงอก งามตามจุดประสงค์ทั้ง ๓ ประการดังกล่าว ผู้จัดจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ผ่านกระบวนการเรียนที่มี วิชา (Content) ที่เป็นหลักสำคัญในการนำความรู้ทั้งหมดที่ได้เรียนตามหลักสูตรครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ มาใช้และบูรณาการวิชาการการสอน (Pedagogy) สำหรับการจัดการสอนให้ ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งความรู้ ทศนคติ และทักษะตาม ความมุ่งหมายของ การจัดการศึกษา

ความมุ่งหมายในการจัดการศึกษา ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ นั้น การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หากพูดถึงการจัดการศึกษาอย่างเป็นทางการ (Formal Education) ในสถานศึกษาย่อมเป็นหน้าที่ของ “ครู” ซึ่งเป็นบุคลากรวิชาชีพทำหน้าที่หลัก

ทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชน

ในปัจจุบัน “ครู” ตามความหมายของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติฯ นั้นเป็นผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาซึ่งเป็นการศึกษา” ที่เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้และความเจริญของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอด ความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังนั้น ผู้ที่จะมาเป็น “ครู” ย่อมไม่ใช่ผู้ที่มีความรู้ดีในสาขาวิชาตนเองเท่านั้นแต่ทว่าผู้ที่เข้าสู่วิชาชีพครู” ในปัจจุบันจะต้องเป็นผู้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนามีคุณภาพ ฝึกหัดบุคคลให้มีทักษะในการพัฒนาตนเอง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ (psychomotor domain) พัฒนาจิตใจให้สูงสามารถคิดในสิ่งที่ประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น มีคุณธรรมและจริยธรรมต่อการคิดและการกระทำของตนเอง (affective domain) รวมถึงการพัฒนาความรู้ให้มีสติและปัญญาสามารถคิดพิจารณาไตร่ตรองในการตัดสินใจได้ (cognitive domain) ด้วยกระบวนการบูรณาการของศาสตร์การสอน (Pedagogy) และวิชาชีพครู (Teaching Profession)

วิชาชีพครู (Teaching Profession) จะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ได้รับการพัฒนาความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) ให้เหมาะสม มีความเชี่ยวชาญทั้งวิชาชีพความเป็นครู และสาขาวิชาเฉพาะศาสตร์ พัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู (Profession Competency) เป็นไปตามมาตรฐานที่องค์กรวิชาชีพกำหนด คือ มีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา ซึ่งวิชาชีพครูต้องมีเพียงพอที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพ มีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่แสดงถึงพฤติกรรมการปฏิบัติงานและการพัฒนางาน ซึ่งวิชาชีพครูต้องปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายการเรียนรู้หรือการจัดการศึกษา รวมทั้งต้องฝึกฝนพัฒนาตนเองให้มีทักษะ หรือความชำนาญสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพในการประพฤติปฏิบัติตน เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของ “วิชาชีพครู” ให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการและสังคม รักษาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ

ตารางที่ 1 ตัวอย่างโครงสร้างหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ซึ่งเป็นสถาบันผลิตครู มีหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตร และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้ที่จะออกไปทำหน้าที่ “ครู” ด้วยหลักวิชาแห่งวิชาชีพครู

นักศึกษา	ความสามารถโดยรวมของนักศึกษาครุศาสตร์	สมรรถนะหลัก	สมรรถนะรอง	ตัวอย่างวิชา
ชั้นปีที่ ๑	รักและศรัทธาในความเป็นครู	- มีความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ - สามารถปฏิบัติหน้าที่ครู - มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ - มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน - ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ	- ประยุกต์ใช้วิชาเรียน พัฒนาผู้เรียนเต็มศักยภาพ - บูรณาการความรู้เนื้อหาวิชาหลักสูตรศาสตร์การสอน - พัฒนาหลักสูตรการสอนและสื่อการเรียนรู้ - จัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศภายในห้องเรียน - ร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ปัญหาของผู้เรียนรายบุคคล	- คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู - การพัฒนาหลักสูตร - การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา
ชั้นปีที่ ๒	ทักษะการออกแบบและจัดการเรียนรู้	- มีความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ - สามารถปฏิบัติหน้าที่ครู - มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้	- บูรณาการความรู้เนื้อหาวิชาหลักสูตรและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ - ใช้ความรู้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ - การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน - วางแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญา	- การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ - การบริหารและการประกันคุณภาพการศึกษา - นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร การศึกษาและการเรียนรู้ - การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

นักศึกษา	ความสามารถ โดยรวมของ นักศึกษา ครุศาสตร์	สมรรถนะหลัก	สมรรถนะรอง	ตัวอย่างวิชา
ชั้นปีที่ ๓	ทักษะการวิจัย และพัฒนา นวัตกรรม	- มีความรู้และ ประสบการณ์วิชาชีพ - มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้	- ใช้ความรู้การวัดประเมินผล การเรียนรู้และการวิจัยเพื่อ แก้ปัญหา พัฒนาผู้เรียน - วิจัย สร้างนวัตกรรมและ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เกิด ประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของ ผู้เรียน	- การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมการเรียนรู้ - การปฏิบัติการสอนใน สถานศึกษา

ตารางที่ ๑ ตัวอย่างตารางความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถโดยรวม สมรรถนะหลักและรายวิชาของแต่ละชั้นปีในหมวดวิชาชีพครู (ที่มา: หลักสูตรคณะครุศาสตร์ (๔ ปี) พ.ศ.๒๕๖๒)

จากตารางความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถโดยรวม สมรรถนะหลักและรายวิชาของแต่ละชั้นปีในหมวดวิชาชีพครูข้างต้น คุณลักษณะสำคัญที่ผู้เป็นครูจะต้องมี คือ การรักและศรัทธาในความเป็นครู มีทักษะการออกแบบและจัดการเรียนรู้ รวมถึงการมีทักษะการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมประกอบ “อาชีพครู” ด้วย “วิชาชีพความเป็นครู” (Teaching Profession)

บทสรุป

ที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่า ในสังคมนั้นมีกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization Process) ที่ทุกคนสามารถเป็นครูในสังคมให้แก่ผู้อื่นได้ ทว่า ผู้ประกอบ “วิชาชีพครู (Teaching Profession)” จะต้องเป็นผู้ได้รับการศึกษาวิชาครู (Pedagogy) รู้ศาสตร์การสอน มีความรู้ในวิชาชีพที่จะนำไปใช้และบูรณาการเพื่อจัดการเรียนการสอนสำหรับพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสมกับช่วงชั้นวัยและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนา “ครู” เข้าสู่ “วิชาชีพครู” ดังนี้

๑. ในมหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เปิดสอนวิชาชีพครู ให้กับนักศึกษาคณะอื่นๆ หลักสูตรอื่นๆ ที่มีความสนใจศาสตร์การสอน (Pedagogy) ให้สามารถมา

เรียนแบบเก็บหน่วยกิตวิชาชีพครู (Teaching Profession Knowledgebase: TPK) เมื่อจบการศึกษาตามหลักสูตร หากมีความสนใจเข้าสู่ “วิชาชีพครู” ให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่สอบบรรจุครูผู้ช่วย สามารถนับหน่วยกิตวิชาเอก ควบคู่กับการนับหน่วยกิตวิชาชีพครูให้ถึงระดับมาตรฐานที่หน่วยงาน ต้นสังกัดกำหนด แทนที่การนับเฉพาะหน่วยกิตสาขาวิชาเอกอย่างเดียว เพราะเมื่อได้บรรจุเป็นครูผู้ช่วยสถาบัน การศึกษา/โรงเรียนจะได้ “ครู” ที่เป็น “วิชาชีพครู” พร้อมทำงานการสอนทันที โดยไม่ต้องรอให้ครูผู้ช่วยมาเรียนหลักสูตรเพื่อปรับพื้นฐานในความรู้ “วิชาชีพครู” และปรับเปลี่ยนการให้ครูผู้ช่วยจากหลักสูตรอื่นที่ไม่ได้เรียน ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ให้มาเรียนหลักสูตรวิชาชีพครู (ป.บัณฑิต) เพื่อให้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ แทนที่ด้วยการเรียนในหลักสูตรที่มีเนื้อหา (Content) เหมาะสมสำหรับครูผู้ช่วยที่เริ่มทำงานในสถานศึกษาโดยเฉพาะ

๒. เมื่อสังคมต้องการ “คนเก่ง” จากสาขาวิชาอื่นเข้าสู่วิชาชีพครู ผู้ที่ต้องการประกอบวิชาชีพครูต้องผ่านการพัฒนาตนเองตามหลักการพัฒนาสมรรถนะมาตรฐานวิชาชีพ (Professional Standard Competency) และใช้หลักเกณฑ์การพัฒนาสมรรถนะมาตรฐานวิชาชีพในการจัดและเลื่อนระดับขั้นในการสอน (Level License) กล่าวคือ ผู้จบหลักสูตรอื่นที่ไม่ใช่ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เมื่อสอบบรรจุครูผู้ช่วยได้รับการบรรจุ สามารถสอนได้ระดับขั้นไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ (Primary Education License: PEL) หากได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือต้องการสอนในระดับที่สูงขึ้น ครูผู้นั้นต้องผ่านการอบรมความรู้ และปฏิบัติวิชาชีพครูสำหรับระดับขั้นและวัยของผู้เรียนที่จะสอนในระดับที่สูงขึ้น (Secondary Education License: SEL) เช่น ผู้จบคณะอักษรศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ต้องการเป็นครู เมื่อสอบบรรจุครูผู้ช่วยได้ สามารถสอนได้ในระดับประถมศึกษาเท่านั้น (Primary Education License: PEL) หากหน่วยงานต้นสังกัดมอบหมายหรือครูต้องการสอนในระดับที่สูงขึ้น ครูจะต้องเข้ารับการพัฒนาตนเองตามหลักสูตรวิชาชีพครูที่จัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับช่วงชั้นและวัยของผู้เรียนในระดับขั้นที่สูงขึ้นได้อย่างเหมาะสม (Secondary Education License: SEL) เป็นต้น เพื่อให้ “คนเก่ง” สามารถจัดการเรียนการสอน (Pedagogy) ให้เกิดคุณภาพกับผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

จากที่กล่าวมาทั้งสิ้น ใครๆ สามารถเป็น “ครู” ได้นั้น เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทย อันสืบเนื่องมาจากนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดในการจัดการศึกษาที่ต้องการ “คนเก่ง” เข้าสู่ “อาชีพครู” แต่จะทำอย่างไรให้มี “อาชีพครู” มีเนื้อหาของ “วิชาชีพครู”

อันเป็นหลักสำคัญในการจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และ ทักษะที่พึงประสงค์เพราะเพียง “ความรู้” ประการเดียวย่อมไม่อาจสร้าง “คุณภาพของผู้เรียน” ได้ ดังนั้น “ครู” โดยความหมายที่แท้จริงวิชาชีพย่อมเป็นผู้ที่ประกอบด้วย “วิชาครู (Pedagogy)” ผู้ซึ่งมีองค์ความรู้/วิธีการในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมหลากหลาย เช่น การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน การพัฒนาสื่อการสอน จิตวิทยาผู้เรียนความ เป็นครู เป็นต้น

เมื่อมาถึงตรงนี้ ท่านผู้อ่านสามารถตอบตัวเองได้หรือไม่ว่า ทุกคนเป็น “ครู” ได้จริง หรือ?

เอกสารอ้างอิง

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. หลักสูตรคณะครุศาสตร์ (๔ ปี) พ.ศ.๒๕๖๒.

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. อุดรธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ๒๕๖๒.

จินตนา สัจจามันท์. การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๔๔.

ถนน อินทรกำเนิด. พัฒนาการการฝึกหัดครู. สุนทรพจน์งาน “เหลียวหลัง แลหน้า การ ฝึกหัดครูไทย”. โดย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ครุสภา และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. อุดรธานี: มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรธานี, ๒๕๖๒.

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

ยนต์ ชุ่มจิต. การศึกษาและความเป็นครูไทย. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์, ๒๕๔๖.

วุฒิชัย มูลศิลป์. สมเด็จพระปิยมหาราชกับการปฏิรูปการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ ๔). กรุงเทพฯ: พิมพ์คำสำนักพิมพ์, ๒๕๕๔.

สาโรช บัวศรี. รากแก้วการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๒.

สุนทร สุนันท์ชัย. การศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษานอกระบบ (พิมพ์ครั้งที่ ๕). นนทบุรี: มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมราชา, ๒๕๕๒.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๔๒.